

17995
Beurs - praetjen /

Over de PROGNOSTICATIE van
den Winter en Lente des leugenachtighen
HEERS

Matthieus Quester,

Professoor van d' Astrologie tot Parijs /

T U S S C H E N

Paul, Rogier, Robbert en S^r. Gaspar,

C O O P L U Y D E N .

Wettersdienst-
Bibliotheek

T O T A N T W E R P E N ,

Gedruckt by JORIS JANSZ. Sonder-gront, woonende in
de Lange - straet, Anno 1657.

Beilage - practisch

Over de PROGNOSTICATIE van

den toestand en de levenswijze
van de mens

Mathieu's Quarta

Verkeerd van de mens in de natuur

DE WETEN

Paul Rogge's en de Geest

DE WETEN

DE WETEN

Gedruckt by Jansz Sonderstron, woonende in
de Lange-straat, Anno 1678

Beurs - praetjen /

T U S S C H E N

Paul, Rogier, Robbert en Sr. Gaspar,

C O O P L U Y D E N.

Paul.

B Onjour Messieurs, wat isser nieuws? wat heeft Sr. Gaspar daer
voorz een briefken in de hand?

Gaspar.

Het zijn de Prognosticacien van den Heer Professor Quester / welck
eenige dingen soo gheraden heeft / oock soo expert geweest is / dat hy op
d'epgen uyt gestorven is / welck hy langen tyd voorszeyt had / en voorz
namelyck de dood van Mazarin en Cromwel voorszeydt: welke Prog-
noscicacien nae synen doot in synen sack gebonden zijn geweest.

Paul.

Sr. Gaspar / ick weet niet waer ghy uwt' hoofd mee breeken moogt /
ick souw mijnen tyd te kostelijck schatten / dat ickse met sulcke leugens en
benselingen passeren wou; let ghy op diergelijke dingen? Den eenen
hoef of den anderen heeft dit bedaght / en na den man syn doot geschre-
ven / of soo 't waer is / dat hy 't geschreven heeft / houd ick hem voorz een
groot leugenaer: meynt ghy dat d' Astrologanten in de gheheymenis
Godts komen / en daer in 't rolleken de toekomende dingen lesen?

Gaspar.

Sr. Paul / ik geloof niet dat gy my voorz soo slecht aensiet: maer ik wil
dat

dat sulke luyden met de studie van diergelycke dingen hare herffenen ge-
broken hebbende / byp wat gantwer sijn om nae een ding te staen / als wy
ongeleeterde luyden. Thucydides geeft Themistocles d'eer wel dat hy
seer waerachtelyk van de tegenwoordige dingen oordeelde / en na de toe-
komende seer looslijck te staen wist. Wat wonder sou 't dan wesen dat
soodanige luyden upt 't begin / progressie en circumstantien der dingen
soodanigen conclusie maechten die beeltyts waer was?

Rogier.

Ich houd 't met Sr. Paul / want ik geloof geen luyden die somtijlen
een ding raden / en wel hondertmael missen. Ich wou hebben datse een
ding rond upt souden noemen / maer sy gebuycken altyt amphibologi-
sche woorzen / en elck legt altydt een ding nae sijnen sin upt / gelyk hy 't
gaerne sagh: want daer is geen ding in de werelt / al waer 't dattet ons
op hondert duyfent mylen nae niet raecte / als wy 't selve hooren of sien /
of wy wozden terstont met een symphathea of antipathea in-geno-
men. Daerom wou ick hebben datter black uptgesept wierd: Peter of
Jan sal dit of dat doen / of sulken Coning of sulken Prince / met naem en
toenaem. De Astrologanten volgen hier de Oracula der Heydenen in /
welcke sulke dobbelsinnige woorzen gaben / waer door d'uptleggers als
Crasus en anderen wel wacker bedrogen sijn gheweest. Het komt nu te
pas dat ick ober dese materie een klucht van een Boekverkoper verhael /
't welck een quidam was die seer wel bekent geweest is: dese ging aen alle
poozten een wijl tijds nae den Hemel staen kijken. Dan quam daer ge-
meentelijck d'een of d'ander by hem / alsoo hy booz een sterrekijcker ver-
maert was / en des selfs loop door een deur slaggh of schuymspaen obser-
beerde / bragende wat het booz weer wesen sou? Dan gaf hy tot ant-
woort / 't sal boozden avont of morgen booz sulcken tijdt regenen / snee-
wen / etc. Nae 't saysoen van 't jaer: Dat geschiet zijnde / ging hy weder
naer een ander poozt alwaer d'eygen Comœdie gespeelt wierdt / en soo
rondom; en hy gaf aen pder Poozt een bysonder antwoort aen de vras-
ghers: en een van allen quam te gebeuren. Daeghs daer nae quam
hy weder aen de Poozt daer hy 't geraden had / seggende heb ick 't u gi-
steren of huyden morgen niet gesept? en alsoo wiert hy booz een Astro-
logant gehouden: maer daer hy gemist had / bleef hy dan een langen
tijdt van daen / en als hy berispt wierd ober sijn ongelukkig waer seggen /
gaf hy booz / datter juist sulcken conjunctie of oppositie geschiet was /
welck

welck maer eens somwijlen in 9. of 13. Jaren gheschiet / en dat daerom zijne konst ghemist hadt.

Robbert.

Met oorlof Sr. Rogier dat ick in uwe woorden val / maer ging 't met desen Astrologant niet als eertijts met den genen die aen zijnen Prince / op de Nacht sullende gaen / boozsept had dattet schoon weer blyden sou? (gelijck ick / een school-jongen zijnde / eertijds in de vermakelyke versen van Bucchananus Scotus gelesen heb.) Den Prince daer op steunende maecte sich ter Nacht gereet : maer als hy buyten de poort quam / sagh hy een Boer aen de Ploegh gaen / de welcke hy oock vraeghde wat het booz weer wesen sou? Den welcken antwoorde / het sal in korten tijde regenen. Den Prince was nauwelijcks met de Nacht en zijnen Astrologus een quartier upz verre / of daer viel eenen swaren slagh-regen. Waerom den Prince op zijnen Astrologus gram zijnde / den Boer tot zijnen Astrologus dede roepen / en dwongh den eersten Astrologus aen de Ploegh te gaen.

Paul.

Sr. Gasper / dewijl ghy seght dat dien man sijn eygen doot boozsept heeft / en op d'eyghen upre oock gestorben is / sou hy ook niet ghestorben wesen als den Astrologus in boozleden tijden / welck geensins lyden wou dat men hem booz een leigenaer houden sou / maer datmen sijne konst booz vast en goet sou houden? Desen had aen alle 't volck eenighe jaren te voren gesept dat hy op sulcken dagh en upz sterben souw : Maer als dien dagh en upz ghenaeckte / en hy noch geen sieckte of booztekens van sterben gheboelde / verhingh hy sich selven / op dat sijne konst sif soude gaen. Wie weet of onsen Quester oock soo niet gedaen heeft / in dien hy iust op die upre gestorben is / als hy boozsept had. Princen zijn beter waerseggers als dit volckjen.

Daer was eens een Coningh van Engelant dien gehoozt had datter een waersegger was / die de luyden hare doot boozsepde ; Waerom hy desen waersegger by hem ontbood / hem bragende of hy pmanes doot boozseggen kond? als hy jae geantwoort had / vraeghde hem den Coningh of hy ook sijnen doot boozseggen kond? Den waersegger breefende te missen / en daer na een reprimende van den Coningh te krijgen / soo de

faeck niet na sijnen fin gelukt had/ of misschien oock al had hy 't al gera-
 den/ dat den Coningh oock gram geweest sou zijn dat sijn leven soo kort
 sou geweest zijn/ om dat de Coningen aertsche Goden zijnde/ niet gaer-
 ne broegh sterben / gelijk de gierigaerts niet gaerne van haer gelt scep-
 den/ antwoorde / dat hy den Horoscopus der Coningen en Princen niet
 wist/ maer wel van gemeene luden. Den Coningh sey/ ick sie wel dat
 ghy maer een bloet in uwre konst zijt / ick gae daer sekerder in / als ghy/
 hoe wet ik daer geen professi van maek; wil ick nu eens seggen wanneer
 ghy sterben sult; Dat sal morgen te elf uren wesen: en met een dede hy
 hem in de gevangnis brengen / en op d' eppen uur onthoofden. Had de-
 sen Astrologus Quester oock noch gheleest / ick meyn wel dat hy sich sou
 verwacht hebben tegens Mazarin sulche dingen te voorszeggen / of oock
 in 't licht te brengen / of 't sou hem oock sijn beste kraegh gekost hebben.
 Of so hy in Engeland 't selve oock van den Heer Protector voorszeyt had/
 hy sou niet d' eppen maent betaelt ghe worden hebben. Want sy souden
 sonder twyffel gesept hebben / moeten wy sterben / ghy dan eerst / gelijk
 den Coning van Denemarcken eertijds teghen Ticho Brahe seyde;
 want den selven Brahe had voorszeyt dat den Coning noch upt sijn Rijk
 sou gebannen worden; waerom den Coningh verstoot zijnde/ sey tegen
 Ticho Brahe/dat sal wel te doen staen/ en daer ben ick noch onseker van/
 maer van uw ballingschap ben ick versichert/ en gebood hem voorts bin-
 nen sekeren dagen upt de palen van sijn gebiedt te gaen/ en nimmermeer
 weder daer in te komen op hys-straffe. Het is gebaerlyk de grooten met
 sulke waerseggingen te diepen; ja dat meer is/sy ontfetten sich somwij-
 len ober een onnosel woord. Is 't niet geschiet vooz wepnighe jaren dat
 een Frans Ridder / wiens broeder hier te land seer wel bekent is / ober-
 mits hy mede een aensienlijcke charge in onse militie bekleedt / gebraegt
 zijnde of den Cardinael de Richelieu siek was? onnosel antwoorde / hy
 is wel sieck; Dat woortjen wel wierd van eenighe beklitters aen den
 Cardinael gebracht / de welck dat selve uptlepde / gelijk of 't selve dooz
 blyschap of anders gesept was / waerom men den selven Ridder voorts
 in de gevangnis bracht / en 't en waer Richelieu gestorven ware/ hy sou
 hem om die suspicie alleen ober den kling laten dansen hebben: hy most
 niet een groot versucht en droebig aensicht gesept hebben: Den Cardi-
 nael is geheel siek. Voorders belaght ick de prognosticaten van Mazarin
 en den Protector. Want Mazarin heeft 't exempel van den Cardinael de
 Richelieu wel gesien / de selve bresende dat hy hy den Princen van den
 bloede en andere grooten in den haer komen sou / gelijk sodanigen ge-
 meen:

meenlijck doen / wanneer sy al te hoogh klimmen / voorzagh daer seer
 sorgbuidighlijck in: want hy bestelde dat alle Forten en plaetsen van
 importantie / als oock alle Zee-habens van sijne bloet-vrienden of min-
 jons beset wierden / en 't goubernement daer ober hadden. Mazarin
 doet tegenwoordigh van gelijcken. Ick bid u. i. Messieurs / seght eens
 wat fortesse van importantie isser oock nu in Frankrijk / alwaer Ma-
 zarin sijne aenghehoude vrienden of minjons niet in heeft tot Gouver-
 neurs? De grootste Princen in Frankrijk zijn blijde datse maer met een
 slechte Riche van Mazarin moghen trouwen / om daer door in gratie
 van den Coningh te komen/en met een groote charge voorzien te worden.
 Waer sou nu hoop van eenige rebolt in Frankrijk konnen wesen? Waer
 zijn de bel-hamels / wie sal sich dorben reppen / of wie zal wat te wege
 konnen brengen? Wat de persoon van den Cardinael aengaet / die is soo
 wel versekerd dat hy gheen noot heeft / al waer 't datter hondert op sijn
 lijf gingen / sulcken lijf-waght heeft hy / en soo nau laet hy op-passen:
 want dien Vos weet wel dat de Boeren op de been zijn om hem te ban-
 gen. Op d'eygen manier gaet het met den Heer Protector: voorz wien
 sou hare personen dan te vresen hebben / of waer van daer zou de re-
 bolt dan konnen voort komen? Daerom dunckt my dat dese prognosti-
 cationen een hoop opgeraapte versierde leugens zijn van d'een of d'ander
 bedaght / ghelijck top ter stont bredere sullen hoozen / en schoon genomen
 dat Quester eenige dingen geschreven heeft / geloof ick eventwel dat an-
 deren daer wat onder gesaeyt hebben / laet ons dan eens horen Sr. Gas-
 per wat 't eerst is dat in de prognosticationen staet.

Gasper.

Hy begint eerst van de winter, en seyt dat de selve rouw wesen
 sal en lang duyren.

Dat men Imposten stellen sal.

Datter veel van den Raet in ballinckschap gesonden sullen wor-
 den; en apparentie van een oproer in Vranckrijk.

Verscheyden Steden te haest over-ghegeven, sullen beschaemt
 zijn.

Den Leeuw die briefcht.

Sweden sal van de Polen ingenomen worden.

Een Potentaet, voerende den Arendt, sal sterven, 't welck groote
droefheydt in Duyts-landt veroorsaect.
Men sal Ambachts-gasten voor Soldaten aennemem.

Paul.

Ich bidt u Sr. Gasper hou op van meer in 't sapsoen van de Winter
te leesen/ want hoe ghy meer quaemt te leesen/ hoe ick meer lachen sou/ en
de Prognosticatieen vooz leugenachtigh en beuselachtigh houden. Ich
vind in d'eerste een bekende leugen. Want 't is een soo sachten en bequa-
men Winter geweest als in veel Jaren: wanneer heeft men opt minder
sneeu/ hagel/ of buijen ghesen? 't heeft nauwelijck een hoed vol ghe-
sneeuwt. Ik sie dat hyder voort in 't begin vande Lent by-gedaen heeft/
dat de selve kout en regenachtigh wesen sou. Dit is oock een wachere
leugen: het heeft selden warmer Lente geweest/ en dattet oock so wep-
nigh geregent heeft/ ja daer zijn veel Somersche dagen in geweest.

Wat hy met zijne nieuwe gheslagen Rowysen / die te licht wesen sul-
len/ seggen wil/ verstra ick niet/ hoe de selve de ruine der Sweden wesen
souden. De Sweden sullen maecten datse de handt wel boven houden
sullen/ en opt Polen niet trecken vooz en al eer zy 't alles nae haren sin
hebben/ Nae noch meer naburige landen plagen: want zy zijn gelijk
de Krupsen/waerse komen te nestelen/daer vergaense niet. Hoe heeft den
overleden Koningh van Sweden het Duytsche rijk geplaecht/ en dat
eerst met een klepne macht begonnen; want hy geen 10000. Mannen
in alles sterck was/ doe hy op den Duytschen bodem quam/ alwaer
Cilly van wegen den Keyser met een Leger van 50000. Mannen lagh/
maer overmits zijnen klepnen hoop wierd hy versmaed/ en men seyde
hy sal hem selfs wel doot loopen: want hy gelijk een mups in de val we-
sen zal wanneer hy in 't land treckt/ maer hy heeft de saeck soo verre ge-
bracht/ dat men hem opt 't Rijk koopen moest/ en soodanighen accord
maken als 't hem beliefsde: En ten waer hy selfs gebleven ware/hy soud
overmits zijne eergierigheyt hem met 't Duytsche rijk te verwoeste niet
gheleden hebben/ maer misschien wel andere Naburige Landen een
schrick aengejaeght hebben/ en 't jock op den hals geworpen; wat sal
desen tegenwoordigen Koningh niet dorven doen/ wanneer hy de Polen
verheert zal hebben? hy sal sich daer mede niet te breedem stellen; want
alle Princen van couragie gaen al bozder/ den geest van Alexander en
Casar

Cesar steeht in haer / sy soecken ten minsten / hoe bloode sy zijn / wan-
 neer sy maer kans sien / te verkrijgen 't gene sy eertijts beseten hebben/
 en daerse den tytel af voeren. Alle actien en recht van ymant den oorlog
 aen te doen bestaen maer in de wapenen / gelijk een seker Coning ge-
 vraeght wierd / wat recht hy had om sijne naeburen te beoorlogen?
 antwoorde / 't recht dat ick heb zijn mijne gewapende Soldaten.

Rogier.

Meynt ghy Sr. Paul dat 't alcht soo booz de wind gaen sal? De nasa-
 ten verkrijgen niet alcht 't selbe geluck dat hare voorszaten gehad had-
 den. Den eenen word wel een Dionisius te Corinthen / hoewel 't sijne
 booz-ouders niet geweest hebben; Den uytgang des oorlogs is onseec-
 ker / en hoewel den Sweed nu aen de beste kans is / 't is niet gheseyt
 dat hy 't alcht blijven zal: Dit kan met een ongelukkige slaggh of anders
 wel verkeren. Cyrus den Monarch der Persianen wierd daarom geen
 Meester van Scythien / hoewel hy de sterckste was in 't belt / en de selbe
 met listigheyt 't eenemael by nae vernielt had: Dit is niet te geheel ver-
 geefs: Quondam etiam victis redit in praecordia virtus. Hoe wel de neer-
 laeg by de Scythien geweest was / en dien volgens den schrick / heeft Cho-
 mpris ebentwel niet naerghelaten de kans te herbatten / als Cyrus in
 't vervolgen zijnder victorie al boorts in trock / maer heeft hem dorben
 omcingelen / en hem met sijn gehele leger in de pan dorben haliken; De
 gelegentheyt / nootsakelijckheyt konnen met klepne macht somwijlen wel
 groote legers vernielen: meynt ghy dat den Coning soo sijn rijk aband-
 neren zal / en booz durben drincken lopen? men heeft somwijlen met
 't laeste penninghen by te setten niet alleen sijn eppen gelt weder beko-
 men / maer oock de heurs van sijn tegen-party geheel uytgeschudt; en
 't geen veranderen kan / daer is geen vaste rekening op te maken. 't En
 gaet alcht niet naer de rekening van een mensch. Ick heb geleesen van
 een Coning van Engeland welck de Scotten 't eenemael vernielt had / dat
 hy begeerde datmen nae sijn doodt sijn lichaem koken sou tot datter alle
 de beenen uytvielen / en datmen de beenen maer in een sack sou steken / en
 datmen in den oorlog de selbe maer mede nemen sou / de selbe souden sulc-
 ken schrick onder de vanden brengen datse de blucht nemen souden.
 Maer 't ging geheel anders; eenige jaren daar nae oorlogden de Scot-
 ten weder met d'Engelschen / alwaer d'Engelschen den slaggh verloren /
 en heel Steden / hoewel sy de sak met de beenderen van haren dooden Co-
 ningh by haer hadden.

De Polen zijn van ouden tijde af ook al voer goede Soldaten bekent/
dat selve hebben de Turcken t'allen tijden wel vernomen. Als oock de
Moscoviter's noch voer wepnige jaren in de belegering voer Smolens-
ko / alwaer geen 40000 Polen t'leger van den Moscoviter (welck ober
de 100000. combattanten was) dwongen haer op te gheben op ghenade
en onghenade / alsoo datter alle amonitie van oorloghe in de loop
bleef.

Paul.

Dat moet geschiet zijn door onvoorsichtigheyt : want een goede saeck
kan wel verwaerloost worden. Had Cyrus wel op gepast / en sich naer
alle krijgs-gebruyck niet in een wegh begeben welke tusschen twee ber-
gen door-ging / maer eerst wel van de gelegentheyt des plaets verskiet
geweest / hy had geen noot gehad / maer hy moest een andren wegh
verkoson hebben : Dit is oock misschien de schult van de Moscoviter's
geweest / datse hare passagien niet wel beset hebben / om de baen klaer
te hebben / gelijk Cyrus op hare maght steunende. Had Hannibal na
d'overwinnigh by Cannas niet stil blijven leggen pannekoecken / ick
weet niet in wat ghebaer hy de Stadt Romensels gebracht sou hebben.
Maer hy gaf sijne vander weder kans dat de breeze aen een sijde geset
wierd / hy most op staende voet sijne vanden met breeze bevangen sijn-
de voert's nae gejaegt hebben. En ik lagh eens met quondam etiam victis
redit in praxordia virtus. Ja quondam dat is langh geleden / en t selve
heeft de Trojanen op dien eygen nacht niet een hair gebaet / alsse dat sey-
den / want het selve doe alsoo out geweest moet zijn / dat het uyt de
gelwaent gekomen is. Het is buyten alle disput dat een victorieus Le-
ger wel oppassende de beste kans heeft tegens een Leger dat de klop ver-
scheyden reysen gehad heeft / en daer de breeze in is / want als de schrick
maer eens onder t volk is / kan haer niemant staende houden / maer lope
onder malkanderen als Schapen daer de wolf achter komt. De Swee-
den zijn wel soo voorsichtig dat's in geen gat kruppen of sy willen daer
eerst door sien. Daer behalven maecht haer de hoop van den buyt stont:
Daerom is t niet wel met een boom vol bladeren gestelt wanneer de
rupsen daer in komen.

Wengaende dat men Imposten stellen zal / wat is dat voer een blaent-
dingh? daer men oorlogt moet men schattingen opbrengen / als het de
gemeent maer halen magh : beginnen nu de selve eerst / of hebbense niet
al eenige jaren geduyt? Dat is al van begin geschiet doe D'ankrijck
eerst

eerst met Spanjen begon t'oorlogen. Sulke Prognosticatieën können de wijben en kinderen hier wel maken.

Wie zijnder van den Staet in ballingschap gesonden: en wat apparen- tie kan daer van een revolte in Franckrijck wesen? Ick heb de redenen al verhaelt / waerom de selve niet geschieden kan: Ick meyn Messieurs als ghy luden mijne voozberhaelde redenen wel overlegt datter weinig kans toe is: want waer sou den rug wesen / daer 't volck op steunen sou: den genen die een dood Man wesen wou / behoefde sich niet alleen met oproer te bemoeven / maer alleenlijck 't een of 't ander van den Cardi- nael te seggen datter eenige verlikkers by waren / dan wasser kans genoegh om een dood Man te worden.

Dat verscheyden steden beschaemt zullen zijn welck haer te haest over- geben / is waer / maer dat is gelijk het ys hout is / en den regen nat / sulke Astrologi zijn onse kinderen oock wel / de selve weten wel placaten te maecten dat men des winters als 't byest niet bloots hoofdt of met de bloote voeten langhs straten lopen sal / of oock in 't water naecht swimmen. Want 't is noyt ymant wel of genomen dat hy een stadt of sterckte te broegh en sonder noot overgegeven heeft: want behalven dattet schand is vooz een soldaet en een teken van blodigheyt / isset oock regens den eedt van een soldaet sryndende / en geeft oock suspicie datter verraet geweest is / en correspondentie met den vyant gehouden.

Van dat den Leeu byesschen sal / dat is so geck als 't ander / dat is ge- lijk of men seyde de Honden sullen bassen / de Esels balken / en de Katten manwen: want 't is de Leeuwen epgenlijck te byesschen / en haer natuyz- lijk gelupdt is alleen 't selve. Het is doncker om te ver staen / hier ware wel een dobbelden Oedipus van noode; Want wie weet of hy de Leeu- wen in Barbarpen meput / of eenige Coningen of Princen die de Leeu- wen in hare Wapens voeren: Want vele zijnder die de selve voeren. Ick wou hebben dat hy my particulierlijck aentroerde / desen of diergelijcken Coningh of Leeuw byesscht / dan sou ick oock een wepnigh van de kunst houden: maer wanneer men met een kluppel in 't hondert werpt kan men wel ymandt raken; maer men most particulierlijck seggen / 't sal Jan / Peter / of Claes raeken / 't gaet anders ghelijck den blinden nae 't Ey- staet.

Dat Sweden van de Polen sal inghenomen worden / heeft alsoo wep- nigh stat als de rest / of men most het contrarie verstaen / dat als de Swe- den gheheel Polen vermeystert hebben / de Polen dan in 't landt zijnde / haren epgen Bodem (welck van Sweden wesen sal) besitten en innemen

sullen: wie kan sulke Mennoniste streecken verstaen: wat apparentie is
 daer toe? dewyl den Pool 't een booz en 't ander na verliest / en allerwe-
 gens de klop op de kop krijgt? Hy sit schricklyk in de peeckel: want in
 plaets dat men den verdruchten en ellendigen de hand behoort te bieden/
 komen hem noch al meer vanden aen boord. Met wat een groote
 magt komt den Prince van Sebenbergen Ragotski de Sweed te hulp:
 En de Sweed is hem noch algereets te machtig: waer toe wil 't selve
 ten laetsten noch uptlopen? En of 't schijnt dat den Moscobiter aen de
 Poolsehe syde neygen wil / gaet het selve geheel onseker: want wie derf
 sulck volck betrouwen? Ik sou eerder gelooven dat hy maer om den hoek
 komt kijken / om te sien of hy best eenige plaetsen van emportantie van
 den Pool of van den Sweed krijgen kan: 't sal hem al eben eens wesen
 van wie hy 't heeft / hebben is hebben: en nu kander best in gewerck
 worden: want als den Pool in sijn kragt was / sou hy geen kans heb-
 ben: insgelijcks als den Sweed ook in sijn eygen land was: 't sijn twee
 gebuyren wiens landen tegens den Moscobiter's land aenstooten. Den
 Moscobiter heeft op alle beyde actie genoegh: wat al steden en plaetsen
 heeft den boozgaenden Sweedschen Coningh Gustabus Adolphus on-
 der 't beleyt van den Velcheer Jacobus de la Garde hem afgenomen:
 en hoe dickmaels hebben sijne boozfaten met den Moscobiter een kans
 gewaeght: Jae hebben hem geheel Wyflant / Carelien en andere landen
 met den oorlog afgenomen: Meynt ghy dat men sulcke dingen vergeet?
 geenins: want als de Coningen en Princen somtijlen ledigen tijd heb-
 ben / en op haren tijtel en gebied dencken / doense gelijk den Coning
 Ahasuerus / en laten de Chronica en Historien van oude en nieuwe tij-
 den boozden dagh halen / en wanneer men dan begint op plaetsen te
 vallen die eertijts van hare landen afgenomen zijn / wort 't selve al ge-
 noteert / en dan komen d'oorblasers / boozgebende datmen soodanige
 plaetsen van sodanigen rick niet behoorde afgescheurt te laten blyben:
 en dat alle Coningen altyt vermeerders van haer rijk behoren te wesen;
 maer niet toe te laten datter 't minste stukjen van gescheurt wierd. Ick
 geloof niet datter ymant van dese Sieurs sijn die soo slecht sijn datse
 meynen dat men soodanige luyden betrouwen derf. De insolentie van
 den Poolsehen Ambassadeur welck den boozgaenden Groot-bozst nae
 d'ontsetting van Smolensko geleden heeft / is hem noch wel in verscher
 memorie / want den seiben Ambassadeur stiet een Knees of Dozst / welck
 hem wyt den naem van den Groot Dozst in de Stadt halen sou / en nae
 de manier op des Groot Dozsten paerd helpen / met een boet in 't aenge-
 sicht /

sicht/ dat hem neus en beek bloede: 't welck den Knees aen zijnen Heer klagende / hy soo vergramt was / dat hy antwoorde / soo den Coningh van Polen ober sulcke Insolentie geen straf stelde / dat hy daer wel straf ober sou weten te nemen. Actie genoegh; en nu loert den Groot-Dorst maer / na mijn oordeel / gelijk eertijts den Vos dede / als den Leeuw en Beer een Hind' tusschen beyden hadden / en om de prop bochten. Als den Leeuw en Beer beyde door 't gevecht soo vermoeyt waren datse haer niet meer roeren konden / quam de Vos sonder moeyten en haelden 't Hind' weg datset beyde aensagen. Doe seydense tegen malkander / soep ons / dat wy ons soo afgement hebben dat wy niet kunnen beletten dat een ander niet gemak wegh neemt daer wy so streng om gebochten hebben. Den Groot-Dorst kond' oock wel den Vos weesen: want als den Pool en Sweed menschen en geldt geconsumeert hebben / waer mede sullen zy dan den Moscoviter keeren? Ja zy sullen niet goede oogen moeten aensien dat den Moscoviter (so 't hem maer belieft) niet 't eene stuk vooz / en 't ander nae sonder tegenstand doorgaen sal. Ick wou den Moscoviter raden dat hy noch wat wachten sou: hy heeft de gelegentheyte al te vroeg begonnen: Gyluyden siet wel dat hy Riga gemeynt heeft op te snappen; maer de party is noch niet swack genoegh / de Vos quam niet so langh den Leeuw en Beer noch kracht hadden / maer alsse gheheel afgemendt waren. Den Sweed is oock wel soo loos dat hy op alsulcke dingen gedacht heeft / eer hy na Polen ging: want sou hy soo henen gegaen hebben en sijn landt onbeset gelaten / moght hy gebaren hebben gelijk Hannibal: want dewyl hy in der Romeynen landt moes-kopte / 't welck sy wel beset hadden / gingen zy naer Sicilien / 't welck onbeset gelaten was / en namen daer alle plaetsen in / soo dat Hannibal niet grote schade t' huyss geroeven wierd / en alles most sien verliesen. Dewyl den Sweed daer wel in boozsien heeft / heeft hy geen noot om den Pool in zyn lant te krijgen.

Datter Soldaten van Ambachts-gasten gemaect sullen worden is niet vzeemt / want daer men becht blyfter wofek van beyden zijden: Dan moeten de doode plaetsen weder met lebendige vervulle. Als de trommel gerammelt word / waer soudemen van Soldaten upt den hoek hale? die eens de kraes geproeft hebben willender niet weer aen / om haer booz byf stupbers daegs doot laten te smyten. Men segt dat een mensch een kostlyk pand is / en dat 't selve vleesch duyf komt te staen. Ik seg ter contrary datter geen vlees van slechter prijs inde heele werelt is. Ik heb geē eens gesien dat een mensch van 200. ponden om een halve vjrdaelder gekocht wierd / en van dien eppen dagh noch geslacht: laet ons eens sien

of 'er wel vleys van so geringen prijs inde Hal of achter de Hal verkochte wordt. Het is 't pond maer 2 penningen/of een duyt: wat maectit men malkander wijs/ men kan daer geen nuchtere kalben voor kopen. Wil men dan Soldaten hebben so moet men so seer met 't kalfs vel rammen/ dat alle de Webers van 't touw loopen alsse kranck garen voor hebben/ en dat men soo alle onbersochte en wulpsche Jonge luyden krijght/ voor welke den Orloch genoeglijk schijnt. Daerom dunct my 't niet breeint dat men van Ambachts-luyden Soldaten maectit.

Gasper.

Dat een Potentaet / den Arent boerende/ sterben zal/ 't welck groote droefheyt in Duytslandt veroorzaken sal; seggh my eens Sr. Paul heeft hy daer mis geschoten? Ik weet wel dat ghy my regentwerpen sult dat meer Princen den Arent boeren mogen; maer wat roert dat Duytslant? Daerom sult ghy expresselijck moeten toe-staen dat hy den Keyser van Duytslandt te kennen ghegeven heeft/ welck nu onlanghs overleden is: Hier hebt ghy niet tegens: En ik mey n dattet onse onwetentheyt is dat wy de rest oock niet verstaen.

Paul.

Met uwen believen sal ick 't seggen / Sr. Gasper; Ich wou wel dat ghy wat wyser waerdt/ en ick wat meer gelds had. Heb ik u noch niet genoeg geleert? zyn uwe oogen noch niet geopent? Dese Prognosticatie is van den eene of anderen boebe gepractiseert. Ich ben al mede sodanigen Propheet dat ick een Dingh seggen kan als 't geschiet is/ gelijk alhier een seker man doet/ welke alle dingen te vooren geweten heeft alsse geschiet zyn. Op d'eygen manier gaet den Auteur van dese Prognosticatie. Dese Prognosticatie is eerst na des Keyser's doot gemaeckt/ dan heeft hy 't goet te weten. Wie heeft gehoozt van dese Prognosticatie/ of den Keyser heeft al lang doot geweest? en uyt dese en voorgaende sult gy niet konnen nalaten met my dese Prognosticatie uyt te lacchen. Indien wy so lang leven/ sullen wy op den Somer van dese leugens/ als oock op den Herfst eens letten. Maer ik sie Sr. Karel komen/welk ons aenspreken sal/ delwyl hy zynen cours recht op ons aenset: laet ons dese Prognosticatie verberghen / want ick weet hy sou grimmen dat wy sulcken materi verhandelen/ en dat niet met onrecht. Laet ons dan onse discouren dirigeren nae materie van koopmanschap.

U Y T.